

INSTITVTIO
 MINISTRI EC-
 CLESIAE MINISTERIO
 RENVTIANTIS,

Om/ och huruwida en Prästman/ som Prästerliga ämbetet
 tilbördigen antagit/ thet sedermera frwvilligt sig affsäja kan

Quam breuissime consignatam,

consensu venerand. Facult. Theolog. in Regia Acad. Aboens.

PRAESIDE

ANDREA BERGIO,

S. Theol. Doctore & Prof. primario,

AVCTOR

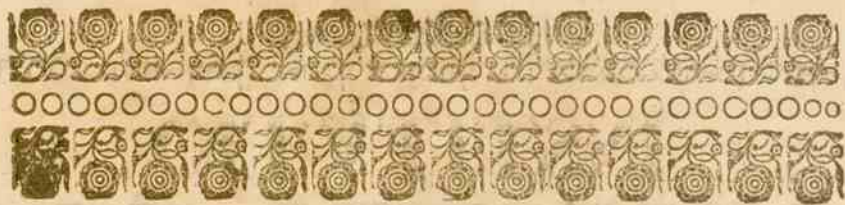
Mag. LAVRENTIUS STEENBÄCKER /

In publico sapientiae, ac virtuti, litantium confesso, pro
 rostris academ. defendit d. V. Nouemb. A. C.

CIDIOCCXXXVII.

ABOÆ, excud. JOH. KIÆMPE, Reg. Acad. Typogr.

Handwritten signatures and scribbles at the bottom of the page.

ANTECESSIO.

DE grauitate, ac periculis ministerii ecclesiastici multi quidem loquuntur, rem pro merito non exprimunt omnes. Agnouit grauitatem, agnouit pericula ministerii huius, caena piaque antiquitas: at obstupuit, onus illud Angelorum etiam humeris tremendum vocando. Agnouit Chrysostronus, & tantum motus est animo, ut de salute ministrorum ecclesiae dubitaxter pronuntiauerit: mirum, si sacerdos saluetur! Ab crederent hoc, diuina fide, praesentis saeculi homines! non profecto incaute adeo hoc munus expeterent; qui expetiuerunt, & adepti sunt, adeptos se esse contromiscerent. Sed, quod sentio, dicam, quanta molis, quanti laboris, sit hocce rite obire officium, absconditum est terrenis, terrena sapientibus; reuelatum illis a patre luminum, quos ipse suo instruxit lumine, ad diiudicandum ea, quae sunt Spiritus, spiritualiter; quos ipse virtute ex alto induit, ad curandam, cum timore, tremoreque, suam, aliorumque salutem. Etenim illi demum experiuntur, quanti immensa bonitatis Deus animas huma-

nas

Phil. III.
19.
1. Cor. II,
14.
Phil. II,
12.

nas ac tunc, quando ipsas pretio redemerit IESU, amor & delictum humani generis! in quam profundam corruptionis voraginem, technae & fraudes satanae animas praecipites egerunt; quam denique à difficulter inde iam educantur, ut ad Deum postliminio reuerſae, sortem inter sanctificatos accipiant, fide in ipsum. Atque haec, & alia quae his sunt similia, ipsum scire oportet, qui deuotae mentis oculis examinare vult grauitatem ac pericula ministerii ecclesiae. Fallor, an omnino ex hac grauitate, ex granissima, quam iudici viuentium & moriuorum infestissimo, reddituri sunt ratione, illi omnes, quibus cura animarum commissa, illud sit deducendum, quod antiqui illi, quos veneramur ecclesiae doctores, & Antistites, quaeri, & inuicti victi tandem ecclesiae, precibus, cogi quasi maluerint ad functiones ecclesiae, quam ipsi quarere, ipsi seſa ad eas offerre? Hinc, habito simul ad simplicitatem rituum, istorum temporum, respectu, non male quidam ICTUS; Ecclesia, inquit, tunc ligneos habebat calices, at aureos sacerdotes; hodie, lapsa sensim veterum disciplina, ligneos multos sacerdotes, & aureos habet calices. Scilicet, non nostro hocce aeuo, quaerendi sunt, nedum cogendi: ipsi seſe, inflati aptitudinis opinione, sacris ingerunt officiis. In rerum diuinarum cognitione, in sancta conuersatione, in cruce & afflictione, plane hospites vel nouitii, commoda & fructus exiguae eruditionis, praecipiti spe vorant, ad vota properant, immaturos in sacris litteris progressus &

impios saepe mores in coetum Dei propellentes. Vbi tandem, euidenti stultitiae documento, alios ad salutem perducere videri volunt, quam ipsi irreuerenter negligunt. Licet difficile ipsis valde sit sagacioribus persuadere, se hoc serio agere, ut saluti aliorum consulant, dum suas ipsi res adeo negligenter curant. Haec illa est calamitas ecclesiae, cui pauci condolent, pauci remedium quaerunt! Tales doctores, si quando, per abundantiam diuinae gratiae, eo peruenerint, ut, in confusione vultus sui, inter lacrimas & suspiria vera poenitentiae, gressus suos, inde ab initiis, vitam vanam, & profanam, excutere queant: munus, fædo ambitu, adfectatum, quod humeris suis par olim censuere, secundis & sanioribus cogitatis, omni alio longe grauissimum persentiscunt: hinc mille saepius morsus conscientiae, nullo scrupuli, quomodo ab hoc onere, hac statione, qua funguntur, laboriosa, ac aleae plena, liberati, manuque missi, alia, commodiore, ut ipsis videntur, & faciliore, ratione, Deo, ex debito, seruiant. Possent hoc repetitis tum ex veteri memoria, tum viuis ac spirantibus exemplis confirmare, si mihi iam protixiori esse liceret. Verum enim pios etiam, ac fideles, ministros J. C. qui nulla prensatione praproperea, aut extorta, sed sponte enata, prouida caeli cura, vocatione vocati, tranquilla hinc in conspectu Dei conscientia viuunt, actiones suas ad primae mentis leuem omni visu conformando, cum horum saepius videas aut exemplis, aut consiliis, turbari, angue; e re, hoc in primis

primis tempore, ratus sum, loco speciminis alicuius in Theologia, ad lancem, & stateram veritatis, meditatione exculta, ea ipsa expendere, quæ in breuitate dici possunt, ac moueri, circa hoc argumentum: An minister ecclesiæ si ordinibus rite semel initiatus, iisdem sese abdicare sponte possit? Habes hic, christiane lector, institutum meum. Sed doleo instituti legem hoc mihi iniungere, ut prælibentur ea, non vberiore, pro rei dignitate, calamo euoluantur, quæ hic dicenda sese offerunt. Interim paucula hæc deuotioni tuæ, non vano animo, sisto; sed ut vel hinc aliquantulam occasionem nanciscaris, supra mala nostra, confusus, & lacrimis manans, ad Jesu pedes semet proicere, hæcque, & alia pietatis suspiria, corde, oreque, Jesu amorem, Jesu gloriam, spirante, mecum edere, edita iterum atque iterum ingeminare: messis multa, operarii pauci! Emitte, Jesu! operarios in messem Tuam! Misere ecclesie iam agonizantis, & tantum non exspirantis, propter vûnera Tua sanctissima!

SECTIO PRIOR.

Argumentum:

Notione renuntiationis a posteriore inuestigata, eam in coactam atque spontaneam, dispesimus. Viriusque porro considerationem ita instituentes, ut respectus habeatur modo ad impios, modo pios, modo tentatos, verbi dâuini ministros.

§ I.

VT euitatis ambagibus, recto statim itinere, ad arcem & caput rei, contendamus, legibus bonae methodi convenienter, quas sancte seruare debent meditationes suas legitime instituentes, a distincta euolutione terminorum, substratam rem ingredientium, initium facimus. Isthoc enim artificio, quo nihil vagum, nil nisi fixum, & distincte euolutum, in terminis admittitur, resquis & salebris, aut in humanis, aut diuinis rebus, minus bene iudicantium obicem optime poni, e facili vident perspicaciores. De terminis, *minister ecclesiae, ministerium*, non tamen est, vt multum laborem; sunt enim ex familiaribus supponendi potius, quam, per nimiam *Φιλοσοφίαν*, excessum in definiendo, definiendi. Quid *ss. ordines, ordinatio*, inuoluant; quanti pretij sint; an omnino physicam qualitatem, & characterem indelebilem, ceu fingit Romana superstitio, ordinatis imprimant, commodiore loco inferius dicetur. Hic, in praesenti, princeps mihi terminus *renuntiatio*, vel si maui, *abdicatio*, cuius notio notionis quidem directricis vicem iamiam obibat, luuat autem hic, duce experientia, ad exempla, & casus specialiores, adtendere, in quibus hoc vtimur termino, & notione ipso indicata. *Renuntiare*, cum communi sensu, vluque, dicimur
ami-

amicitiam alicui, & familiaritatem, iurium & officiorum communionem, quibus reciproci animorum orbis, quadam quasi circuitus magnetici ratione, hæcenus absoluebantur, dissoluimus. Ciuilibus officiis qui renuntiat, delegatum sibi, voluntate superioris ius, ac potestatem, auctoritate publica, aliquid agendi, reddit, ac remittit. Qui dominio rei cuiuspiam renuntiat, iure, quo usus hæcenus est, pro arbitrio disponendi de rei substantia, usu, fructu, recedit, illud aliis aperiendo, concedendo. In datis hisce casibus, hisce iudiciis intuitiuis, si ab accidentalibus discesseris, quæ variari possunt, & variari nescias, illis inuolutas, determinationes adsumseris, hanc tandem generalem renuntiationis notionem habebis, quod sit *remissio iuris permissi, ac sibi competentis*. Ut adeo nec aliud sit *renuntiatio ministerii ecclesiastici, a ministro eius facta, quam quædam remissio iuris, ex sine officii sui, sibi permissi*. Hæc vero varie, diuersis velut ex lateribus, spectata, vel *coacta* esse potest, vel *spontanea*. Ratio dichotomiae huius hæc est, quod illa, accedente sententia superioris, vi facta censetur; hæc propriæ voluntatis nutu, ac arbitrio. De vtraque, pro scopo & fine, quantum satis, dicturus.

§. II.

Quod de dignitatibus ciuilibus profertur, eas,

eas, quemadmodum non sine merito censentur collatae, ita non temere, nisi ex causa delicti, cuiquam, in poenam adimi posse: idem de dignitatibus ecclesiasticis obtinet, quae, quo sanctioribus curis implicantur, eo sanctius habendae; quo hoc turpius & grauius, si foedantur, eo grauiore remedio curandae. Vides sic *renunciationem*, siue resignationem, muneris s. coactam, auctoritate legis extortam, impium supponere ministrum, τὸν ἀνομίαν ἐργαζόμενον, qui, legitimis prius confectis, aut munere s. plane remouetur, aut, non vana vbi adtulerit poenitentiae spes, ab eo suspenditur, vsque quo viam poenitendi intemeratam aliis praeruerit, modum intemeratum sese emendandi factio monstrauerit. Rationes autem eiusmodi durioris processus, cum ministro, modo errores sunt praer primis fundamentales, modo officii negligentia enormis, modo vitae, morumque, extrema turpitudine, quibus, tanquam lutulenta sus, vineam domini subruit, summa imis, sacra miscendo profanis. Et sane, quod liber, si liceat dicere, aut non est, aut ego ignoro pestem ecclesiae capitaliorem, quam ministrum ecclesiae talem, publice scandalosum (*).

nam

(*) Pias piorum theologorum querelas super malo impietatis in ministro impio vide ap. Gerhard, loc. theol. tom. VI. l. de ministr. eccles. §. 274, & apud Fecht.

Matth.
VII. 23.

nam igitur nec temper tua legi staret auctori-
 tas & veneratio illaesa, ne, ex respectu tur-
 pi hominum, despectu legis, despectu consilio-
 rum ecclesiae, praeceptorum Christi, iudicia-
 li vnquam potestate eximerentur vitiorum vin-
 culis constricti, eorumque conuicti ministri!
 Videres forte non paucos, qui nunc honoribus
 turgent, turgent diuitiis, & temeraria felicitate
 luxuriant, non solum officio remotos, sed
 etiam, ob scandali metum, extorres. Vnam,
 lenitate culpanda, & calua excusatione, eius-
 cemodi probra ordinis sui, a nonnullis remis-
 sis doctrinae morumque censoribus, non ex-
 ciperentur, cum communicatione alienorum
 peccatorum! & vel eo videres auctoritatem,
 ac dignitatem ordini huic ex parte male habi-
 tam, ad modum aetatis Apostolicae, restitui,
 plura in melius mutari. Tantum est distinxisse
 impietatem a pietate, a barbarie ciuilitatem!
 Quod si vero ad hanc, de qua loquimur, co-
 actam renuntiationem ministerii i. praeter vo-
 luntatem suam, vi iniusta adigatur minister pi-
 us & fidelis, dimittentibus ipsum, aut pla-

B

ne

*philocal. f. p. m. 163. sq. Sed iuxta ex intimo dolen-
 dum corde, adeo paucos dari, qui illa ad se spectare
 credunt; cum etiam improbissimi hodie meliora de se
 ipsis sibi falso promittant, se probos esse vana saepius
 spe suspicentur.*

1. Tim. I,
12.

ne reuicentibus, qui ipsum vocarunt, vim vi repellere nequit, sed duro necessitatis telo cedere. Certo persuasus, Deum, qui eum antea duxit cum illi hoc ministerium concredidit, eum aut alio euocaturum, ubi ea, quae ex vocatione fluunt, agendi prestat ipsi iterum conceditur, aut etiam alia quacunque ratione ipsi, ex paterna, qua prospicit omnibus, cura, prospecturum. Ipse enim est qui dat Ierosolymae רמשה laeta annuntiantem, vel si mauis, per enallagen numeri, laeta annuntiantes, Esa. XLI, 27. Ipse rerum, factorumque series regni gratiae moderatur: his, ob admissarum culparum seriem, dum & mala malitia vexant innocuos doctores, auferendo regnum suum; illis hoc dando, qui faciunt fructus eius, fructus spiritus Matth. XXI, 43. stante, stante, Ipsi semper sua imperuestigabilium viarum gloria.

§. III.

VENIO nunc eo, quo fides data ducit ad, re-
nuntiationem ministerii ecclesiastici spontaneam, ex domestico principio, arbitrio prognatam propriae voluntatis, cuius vires, & agendi conatus, ex viribus intellectus dignoscuntur. Non moror hic impios verbi ministros, qui hoc compositae mentis primum argumentum si haberent, posse consistere, & se-
cum morari, plura forte aientia, quam negantia,

tia, pro spontanea renuntiatione, penes se inuenirent (*); dum aut parentes partem peccarint, ipsos, ex voto superstitioso, ex instinctu alio quocunque malefano, vitae generi mancipando, ad quod inepti deprehenduntur, donis saepius destituti naturalibus, administrantibus, ne quid de diuinis, sanctificantibus, dicam: partem ipsi, dum in hac defectus donorum conscientia, caecis suis cupiditatibus indulgent, onus in sese suscipiunt, cui ferendo non sunt pares. Sed deprehendes hos, hoc in puncto, sese instar malorum patrum familias gerere, qui suas ipsi horrent rationes subducere, ne intelligant quantum debeant, & quietem sibi praesentem turbent. Ad pios igitur accedo, quibus, ubi per aetatem validam, vires mentis atque corporis, possunt, tantum id abest officio, vt, spontaneo ductu, officium sacrum depo-

B 2

nant

(*) *Monstrat sermonis series loqui me de ministris emendari nesciis, qui, donis administrantibus non destituti, si serio sese emendare ceperint, illis renuntiationem tum non suadeo. Praestat enim serio vel sero, quam nunquam, officium facere. Et quam rara illa est felicitas, non fecisse poenitenda! Si fuerit hic, illeue, minister verbi, & ipsum poenituerit, parum velim, & recta, cum Dauide postea concinat voluntate: docebo iniquos vias tuas, Psal. LI, 15, cfr. scilicet. post, §. ult.*

nant, ut nihil magis possit esse officio contrarium. Quod si enim ex officio pii cuiusvis hominis est, Deo, diuinisque rebus, summe delectari, summum & verum cordis gaudium in illustratione gloriae, in nominis illius praedicatione, nunquam cessante, quaerere; qui, quaeſo, fidem tuam! possit minister pius ab ea statione recedere, vbi, prae aliis omnibus, seges datur vberissima de Deo, omni momento cogitandi, illius gloriam, omnibus modis, illustrandi? De salute simul sua, tum proximi, etiam vilissimi, sollicitus erit *ὁ ἴσ' οὐδ' αὐθραπός*, & hanc partem officii non video vbi plenius implere possit, quam in officio ecclesiae publico constitutus, & publica auctoritate, & speciali diuino, diuinis promissis conuenienter, munitus auxilio. Maneat igitur, maneat, in vocatione, secundum Apostoli monitum, in qua vocatus est. *οὐδένος λόγον*, nullius rationem habeat, ut ab oeconomia concredita abstrahatur: ne animam quidem suam ipse sibi pretiosam faciat, ut perficiat cursum suum, cum gaudio, non, ex angore, medio deficiat in cursu, Act. XX, 24. Et quid? An munus, munere Dei, adsignatum, quibusvis de causis, defugiet minister pius iniussu eius qui ipsum vocauit; penes quem, ut ius vocandi, ita solum residet dimittendi potestas. Cogitet
scan-

scandala, cogitet pericula. Scandala certe oriuntur ex illis, propriae, non in omnibus sanae, voluntatis, illis murmurationis, infirmitatis, & inconstantiae, indiciiis, quae cum renuntiatione, nutu proprio instituta, coniuncta esse solent. Pericula imminet tum ipsi, qui, hoc modo, deserit ecclesiam, & inde in grauiore plerumque tentationes incidit, ceu, tristi voce, testatur experientia; tum illis, qui deseruntur, quando prioris loco deteriorem, & impium doctorem consequi possunt. An credet prior ille, pro modulo suo, modulo hominis, pius, hunc maiore fructu, & comodo ecclesiae praesse posse, quam potuit imple? cum tamen vita non minus & exemplo, quam verbis ipse docuerit, & faciendo, quod fere efficacissimum loquendi genus, locutus sit; hic dictis, & verbis suis, contraria agere non desinit. Praestitutam breuitatis metam transgrederer, si, ad haec, ex principiis iustitiae, atque prudentiae politicae, disferere vellem, quid iuris magistratui competat, non minus in ecclesiasticis, quam civilibus, eos, quos recte reputat idoneos, vel inuitos, ad officium hoc, vel illud subeundum, ex boni publici studio, cogere, simulque prohibere, ne, pro arbitrio, spartam commissam derelinquant.

§. IV

Piorum, & impiorum, in statu aliquantum tranquillo versantium, gressus emensus, iam ad tentatos, in statu turbulento constitutos, progredior. Horum, quo miseranda magis est conditio, eo promptius subuenienda, lenius tractanda, medicina curatius adferenda. Equidem est verissimum, quod illi neruosius differunt, qui summam eorum, quae doctorem ecclesiae efficiunt, iniuere, tentationem nimirum absoluere quasi, & perficere theologum, & doctorem quemlibet ecclesiae. Quippe qua explorata virtus enitescit magis, augeatur, corroboratur, vt magis abundet *ἢ διακονία* *τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ*, gloriosius sit iustitiae ministerium, per quod iustitia I. C. offertur. Cum tamen tentationum magna sit varietas, pro rerum, & causarum, varietate, & illis, humanae imbecillitatis documentis, ad perniciem hominis nunquam non vti quaerat genius infernalis, non adeo mirum, neque insolens, vt etiam piissimi, naturae corruptae vis vbi fuerit ingens, & insultus vehementiores, deflectant aliquantulum de spatio, curriculoque suo. Quod si igitur ministro cuiquam ecclesiae, in tali casu, sub tentationis aestu, constituto, contingat, vt humani aliquid patiatur, vt conscientiam teneram, angustam nimis, praetendat;

2. Cor. III,

9.

dar; contumaciam auditorum, collegarum infidelitatem, perpeffiones proprias, contumeliam, & alia cauffetur; refignet functionem in ecclesia, eadem fe prorfus abdicet: quid tandem confilii, prudentiae chriftianae conuenienter, tum capiendum? quid agendum, vt diuina gloria fceptrum teneat, falus animarum punctum omne ferat? Inftituendus eft, non imperito feruore, non inani verborum ftrepitu, fed in manuetudine fpiritus I. C. *ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ, καὶ διδαχῇ*, 2. Tim. IV, 2. erigendus, confirmandus eft, non vaga perfuafione, fed fpe certa, viuaque, *ἐν ἀπόδειξι πνεύματος καὶ δυναμείας*, 1. Cor. II, 4. Rationes, quibus ipfe niritur, non diffimulandae funt, quin potius folerti ingenio examinandae, acri iudicio confutandae, illis contraria argumenta, folida, propria, ftatui conuenientia, opponenda. Si vero inquieta mens, alia omnia fecum anxie voluens, ad attentionem adferre nequiverit, vt veritati cedat, & rationibus melioribus locum det, res vtique ipsius arbitrio relinquenda, velit fe fe officio ſ. abdicare, vel non; ſi fe abdicauerit, quis noſtrum iptum condemnabit? proprio domino ſtat, caditque, Rom XIV, 4. Non poteſt cogi ad officium retinendum. Nos enim ſuademus fidem, non imperamus; Ipsi imperium in conſcientias relinquentes, qui arbi-
ter

tes erit & dominus conscientiae, tum rectius informatae, tum minus instructae. An, sine crimine laesae maiestatis Diuinæ, in haec reseruata Dei, imperium in conscientias, & intellectus aliorum hominum, inuolabimus? Sed quid tum, inquires, de sacerdotio, ordinatione, si ordinibus, fiet, quibus initiatus est? An sacram adeo rem, & venerabile institutum, deleri quasi penes se, & in nihilum redigi, permittendum? Et tandem fidem, quam §. I. dedi, liberabo. Nosti utique, non vestitum, aut externum apparatus, sacerdotem facere. Ipsa ordinatio, si in nudam non degenerauerit caerimoniam; opusque operatum, salutaris quidem ritus est, quo, electo ad ministerium ecclesiae, & vocato, praemissa admonitione, per sociatas preces, diuina gratia impetratur ad rectam demandati muneris administrationem. At qui probaueris, hunc ritum ordinato characterem, vt fert multorum opinio, singularem, & inuolabilem, aut oppido, cum Pontificiis, indelebilem, imprimere, quo ex profano fiat sacer, ex laico clericus, & potestate instruat agendi ea, quae agere debet minister ecclesiae? Quando igitur, rationibus idoneis destituti, ordinationem pro tali instrumento, imprimendi characterem sacrum, non habemus, & ipsam potestatem ministri, partes

tes officii obeundi, ex vocatione, quam ordinationo supponit, meliore iure deducimus; hinc cessante vocatione, cessat etiam potestas. Unde quoque in ipso, qui ministerio renuntiauerit, hoc est, remiserit potestatem illam, quae ipsi, ex fine ministerii sibi competebat, nihil physicae qualitatis, nihil, quoad externa, peculiare, ac distinctum ab aliis hominibus, remanet, ceu videtur conceptu erroneo de ordinatione deceptis. Euanesceat itaque, per se, dubium tuum, renuntiationem cedere in damnum ordinationis.

SECTIO POSTERIOR.

Argumentum:

Argumentorum, quibus utuntur, pro renuntiatione spontanea, adfecta conscientia in ministerio viuentes, capitibus indicatis, ea cum ratione, atque scriptura, tanquam acquissima laeae, aestimamus, neque tanti ponderis esse, ut iustam renuntiationis ministerii causam dent, breuiter ac modeste monstramus.

§. I.

OMnium hic inire numerum, qui in doctrina sectione priori exposita veri tramitem deseruerunt, & vel dextrorsum vel sinistrorsum calcarunt deuia, oppido inanis labor esset.

Praeterquam enim quod veritati indifferens illud sit, in quot opinionum diuortia homines extra sphaeram emendatae, aut illuminatae, rationis constituti, in alio atque alio doctrinae capite abiuere; ipsa fatente veritate, illos saepe tempus perdere, & stilum frustra acuere, fateor, qui maiorem in recensendis erroribus quibusuis, iisdemque prolixè retutandis operam collocant, quam in veritatibus rite demonstrandis. Ne igitur mea qualiscunque hac in sectione nauata opera, miniata, ex isto capite, acuti censoris cerula notari possit, ad pascua perducendus ista a me est, quae praxi, quaeque pietati sunt proxima. Sistent quippe sese nobis hic homines, de agendis lubentius, ex communi humanae fragilitatis vicio, disputaturi, quam ea acturi. Hos momentorum, quae transiliunt, festinante animo, quae minus aequa saepe suspendunt lance, modestè ita admonebimus, vt neminem in individuo pulset sermo noster, sed vt omnibus, nobis non minus, quam illis locuti videamur. Hanc autem in antecessum iudicii summulam dissimulare non possum, dubia ista, & ratio cinia scrupulosa, quae mouent, & cum animo anxie voluunt illi, qui conscientia minus tranquilla in officiis ecclesiae publicis versantur,
non

non offensus ipsis, sed morum propriae animorum constitutioni, ac statui, adscribenda esse, quo praepediti, sese Deo, & illius sapienti directioni, non omnino totos subiiciunt, ut in cruce, & luce, in rerum sursum deorsum euntium versatione, diuinæ voluntati sanctissimæ laeti adquiescere queant. Hinc propria voluntas, & sapientia, iugum ut excutiat commissæ functionis, plura commiscitur, iam conscientiam, iam altius, ad Deum adscendens, ipsius ductum specialem, praetexendo. Ad utrumque in hac §. respondebo, more momentis opportune, non obtrudentis moleste. Conscientiam, illud οἰκείον δικαστήριον, non usquequaque commode, tanquam arietem, opposueris cum noueris etiam dari erroneam; & iuxta nihil frequentius hominibus pestifero seipsum securitatis somno, quam ad conscientiam prouocare. Rationibus oportet ducatur explicabilibus conscientia tua, cur huc potius, quam illuc tendat, non inexplicabilibus abripiatur impulsibus. Ad singulos enim spectat illud diuini spiritus, Rom. XIV, 5. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοί πληροφωρείσθω, quisque in proprio sensu plene persuasus sit, ut sensu pleno, fiducia plena, plenis quasi velis, feratur in illam voluntatem Dei bonam, acceptam, & perfectam. Quo progressus, gustu quoque san-

Et iore conuenientiae cum uoluntate Dei statuere ualebis de ductu diuino, modo memorato, an diuinam uere sapiat originem. Deus certe est, qui facit sanctum suum mirabilem, miris ipsum ducendo modis, ducendo pro consilio suo, cum tamen homines, animi labulla, & arcanas inclinationes, sequentes, pro diuino aliquando habeant, quod ipsis natales debet, & quod diuina permittitur prouidentia, non eius infertur efficacia; ductus, quem obtendis, manifesta omnibus diuinitatis comprehendet indicia, si tanquam diuinus acceptandus.

§. II.

Sed sunt, qui propria infirmitate, in munere I. torqueantur, &, ex ista ratione, missionem efflagitent. *Honestam* ea missio, ex uetere Romanorum consuetudine, uocari potest, cum stipendia uelut impleuerit minister, hoc est, cum per senectam, & quam ea adfert naturae infirmationem, a Deo quasi uacationem adipisci praelumitur. Quod ita factum cum Leuitis, in V. foedere, comperimus. *Causariam* uero, ex usu Latii, illam dixeris missionem, quae propter uoletudinem, seu morbum grauiorem, mentis, aut corporis, efflagitatur, quo ad functionis munia, uel omnia,

mni, vel potiora, in idoneus redditur minister
 ecclesiae. Atque in hisce casibus vacatio mu-
 neris s. iure meritoque conceditur. Qui si ab-
 fuerint, alia emergit rei facies, dum minister
 ecclesiae plurima sibi ad hoc deesse videt, vt
 ex Pauli regula, vel potius diuini spiritus, per
 hunc amanuensẽ suum, se ipsum sistat Deo
 probatum, operarium, non pudendum, 2. Tim.
 II, 15. exemplum fidelium, cuius vestigiis in-
 sistant, ea sequantur in verbo, in conuersatio-
 ne, in caritate, in spiritu, in fide, in castita-
 te, 1. Tim. IV, 12. atque hinc se infirmum,
 inhabilem, indignum prorsus pronunciat, of-
 ficiũque, quo functus hactenus est, depone-
 re cupit. Quid? quod ipse Paulus de sua hic
 infirmitate queratur, ipse se ad satisfaciendum
 officio minime aptum agnoscendo. Sed bene
 habet; distinguit idem, in solatium suum, &
 infirmorum omnium, inter capacitatem pro-
 priam, quam nullam esse ingenue fatetur, &
 capacitatem, quam a Deo habet. Deus, in-
 quit, *ἰκανοὺν ἡμᾶς*, idoneos nos fecit ad fungen-
 dum ministerio N. T. pares facit rei praestan-
 dae, instruxit aptitudine, atque peritia. 2. Cor.
 III. Dilcat igitur hinc minister, de se ipso de-
 sperans, conscius miseriae, & paupertatis, suae,
 serua prece, in fide promissionum diuinarum
 facta,

facta, ad Deum contugere, vt confortetur in Domino, & in robore potentiae illius, vt Iesus, fortitudo eius! eum in officio suo, contra satanam, & regnum tenebrarum dimicantem adiuuet, subleuet deficientem, ne deserat laborantem, tandem vincentem coronet! Et crede mihi, illum demum Deo gratum, & acceptum, quin & ecclesiae maxime vtilem, qui imbecillitatem suam, intimo cordis dolore, sentit; non illum, qui de sua sibi multa pollicens capacitate, suis donis, se, & sua, in occulto cordis fundo, magis quaerit, quam Deum, & ea, quae sunt ecclesiae. Quod si vero nihilominus contristetur animo, tot & tanta ea esse existimans, quae ab ipso requiruntur, vt impleri ab ipso minime possint; eo animum mox firmabit, quod quae *advalta* sunt apud homines, ea non sint *advalta* apud Deum. Sed neque ea quae difficilia videntur, eius indolis sunt, vt fieri plane nequeant, modo accesserit animus laboribus suetus & sudoribus, diuina virtute roboratus; non animus, qui, adfectu quocunque abreptus, difficilibus difficultates ipse annectit, eoque regni diuini dilationem impedit, sufflaminatque.

§. III.

Non his acquiescunt, qui, propter conscientiam

tiam, liberationem a cura, & administratione, ecclesiae anhelant; plura adhuc congerunt dubia. Praeoptant aliud vitae genus, tot periculis, salute excidendi, non circumseptum. Dicunt adtentam illam, & continuam, tot animarum curam, quam, ex ratione officii, gerere debent, impedire prorsus ipsos, ne iustam propriae animae curam impendere queant. Urgent contumaciam ipsis inexpugnabilem auditorum, coram supremo Numine, cum Propheta profitentes: *quis credidit audito verbo nostro, & brachium Iehouae*, hoc est, omnipotens domini virtus, quam in primis in admirando redemptionis opere monstrauit, cui reuelata? Sane quam paucissimis. Obiiciunt improbiter collegarum, qui fide diuina, & caritate, vacui, praeceptis non modo ipsi tuis postillatorii pondus detrahunt, sed etiam fidelibus fidelium institutis obstacula oppido non pauca obiiciunt, ipsos quoque, multiformi nequitia, *ἐνλω, ἀλλ' ἔ κατ' ἐπίγνωσιν*, laceffendo. Prouocant tandem ad exempla, memoriam omnis aevi replicantes, & hinc inde quosdam producentes, qui, propter rationes adlatas, ponderi conscientiae graui, per resignationem, humeros subduxerunt. Hisce ratiociniis singulis neruum prolixo incidere sermone imperata vetat breuitas.

Pau:

Pauca tamen, per partes, reponitur, primum hanc quemque in Deum fiduciam habere velim, non casu caeco se in lucem hanc editum, sed attendisse, inde ab aeterno, artificem mundi summum, quo tempore, quo loco, quo situ, quo statu, quemque exponeret in hac vniuersitatis tabula, tum gloriae suae, tum salutis cuiusuis, rationibus sapientissime expensis. Iam potuit idem ille Deus, qui est potentissimus, te in isto statu constituere, qui salutis tuae maxime conducturus esset, aut salutis curam si tu habere non vis, saltem minime obfuturus. Voluisse autem eum hoc, quid dubitas, qui nunquam non vult, quod optimum (*) Viue igitur cum statu tuo contentus, patientiae vbique imemor. Quod si vel saepius varientur circumstantiae tuae, praesentem vbique habes Deum, qui te calamitatibus subiicere potest. Adest vbique diabolus, qui tibi insidiari potest. Carnem vbique circumfers, qua capitalior hostis tibi nullus: vbique ores necesse; Domine, custodias me a me ipso! (**)

Deinde vero aliorum curam gerere, & sui ipsius incuriosum esse, id prope abest a demencia.

(*) *cf. Fritschii Analeceta sacra & moral. Lib. II, c. 69.*

(**) *cf. Fiecht, Instruct. Pastor, cap. VI, §. 5.*

tia. Hoc Deus vult, vt propriae domui prae-
 esse sciat minister verbi, & tum demum ec-
 clesiam, quae domus est Dei, studiose curet.
 Quod in pietatis stadio masculine desudantem
 non sufflamine stringet, non; virtutis poti-
 us christianae omnis palaestra continuo erit,
 ad noua in iis capienda incrementa, novos fa-
 ciendi progressus, quod caput huius, & futu-
 rae, felicitatis. De caetero, quod ad audito-
 res adinet durae ceruicis, quomodo, quaeso
 propter *αὐθροαργείαν* horum ministerium depo-
 nere potest, qui ideo id ipsam suscepit, vt
 esset ductor caecorum, doctor simplicium, &
 insipientium. Praeceptum illi, vt doceat o-
 mnem hominem, in omni sapientia, vt sistat
 omnem perfectum in I. C. Praeceptum, vt lo-
 quatur, siue audiant, siue omittant, si vel ma-
 xime illi *ἰσχυρὴ* rebellio, monita proterue sper-
 nentes ipsos monitores adorientes, illis, in
 complementum impiae suae hilaritatis, illuden-
 tes, Ezech. II, 6, 7. Cum neque sic quidem
 gratia diuina effectu suo priuetur omni, ne-
 que diuina operatio frustranea, sed efficax
 semper, si vel pietatis non semper efficiens.
 Quid? quod quoque perseverando, non inci-
 piendo, res saepius habeatur. Praeterea colle-
 garum malitiam tolerando, precando, bene-

faciendo, si expugnare nequiverit, leuiorem certe sibi reddere studebit, quippe qui erit ἀνεξίκατος, malum tolerans, ac sustinens, si forte & malis dederit Deus poenitentiam, in cognitionem veritatis 2. Tim. II, 24, 25. Verbo haec dicam omnia; meditatum hoc, inde ab ingressu in ministerium, ministro esse debet, ministerium, non aliud esse quam continuam crucem. Tu, si sapis, hanc altissimo laetitiae sensu, recipe, tanquam salutis calicem. O te beatum, si hanc reputaueris meram paternam gratiam, & gratias pro gratia crucis, Deo reddideris gratissimas, quas nosti esse rarissimas! Et tandem ad exempla venio, ad quae prouocatum; quorum quaedam haud sunt ignota. At paucis istis exemplis, ex quibus tu iustam petis renuntiationis causam, si ego nubem testium, cateruam opposuero exemplorum. Inter ea familiam ducit ipse IESUS, ἀρχηγός, καὶ αἰτών, salutis vnicus, ne alia nomen nomina sanctissima. Eos respiciat, consideret, minister ecclesiae, quantam ipsi sustinuere contradictionem; non tamen defatigati, ne & ipse defatigetur, animo deficiens. Nondum, cum illis, vsque ad sanguinem, sanguinis & vitae profusionem, repugnauit, Ebr. XII, 3, 4. Consideret con-

contra, quam male illud cecit *ionae*, quod vocationem Dei, & munus adsignatum, ob rationes, quas ipsi sua suggessit sapientia, declinauerit, *Ion.* 1. *Mose*, multis sese excusanti, linguae obtendenti difficultatem, succenset Deus, suumque reponit auxilium, *Exod.* III, IV. *Ieremias*, ex *Schmidii* calculo, XX. circiter annorum adolescens, aetatem nondum maturam, inexpertem, praetendit; cui respondet Dominus *אני אתך נתיב* tecum ego, ne timeto, *Ier.* I, 8. Et tu, hanc si habueris fiduciam, quis contra te erit? Non afflictio, non angustia, non persecutio Te separabit a caritate IESU, cuius melliflua vi incensus, animas lucraris ipsi supremo animarum pastori. At excipis, tecum, quemadmodum cum illis, non fuisse Dominum ab initio, tuis impeditum artibus; Te tui sacerdotii primordia ab ipso non cepisse. Ne timeto! nam sic in te descendas, reprehendas te oportet, antequam emendes. Confide! in-
 itia in christianis non adeo spectantur, sed finis. Laudantur *Iudae* exordia, exitus damnatur. *Paulus* male coepit, sed conuersus, non destitit, antequam coronam reportaret vitae. In cursu vero ministerii constitutus, sancte testatur: *ἀνάγκη γάρ μοι ἐτίμασται*, necessitas enim mihi incumbit, scilicet ut euangelium praedicem, propter

pter Dei mandatum & vocationem meam. *Pae*
mibi est, si non euangelizem. Si namque hoc lu-
bens facio, mercedem habeo: sin inuitus, oecono-
mia vel dispensatio haec mihi concredita est,

2. Cor. IX. 16, 17.

TANTVM.

